

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedkyně JUDr. Elišky Cihlářové a soudců JUDr. Jaroslava Hubáčka, JUDr. Karla Šimky, JUDr. Bohuslava Hnízдила a JUDr. Jana Passera v právní věci žalobce: **I. G.**, zastoupen Mgr. Bohdanou Novákovou, advokátkou se sídlem Pod Terebkou 12, Praha 4, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 936/3, Praha 7, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Ústí nad Labem, pobočka v Liberci, ze dne 16. 4. 2009, č. j. 58 Az 33/2008 - 44,

t a k t o :

Rozsudek Krajského soudu v Ústí nad Labem, pobočka v Liberci, ze dne 16. 4. 2009, č. j. 58 Az 33/2008 - 44, **se zrušuje** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

O d ů v o d n ě n í :

Rozsudkem Krajského soudu Ústí nad Labem, pobočka v Liberci, ze dne 16. 4. 2009, č. j. 58 Az 33/2008 - 44, byla zamítnuta žaloba podaná žalobcem (dále jen „stěžovatel“) proti rozhodnutí Ministerstva vnitra (dále jen „ministerstvo“) ze dne 11. 11. 2008, č. j. OAM-338/LE-07-07-2008, kterým nebyla stěžovateli udělena mezinárodní ochrana podle ust. §§ 12 až 14b zákona č. 325/1999 Sb., ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“). V odůvodnění rozsudku krajský soud uvedl, že na rozdíl od ministerstva shledal ve skutečnostech, uváděných stěžovatelem o zadržení milicí, rozpory. S ohledem na zjevně nevěrohodné skutečnosti uváděné k odchodu ze země původu a ve výpovědích ve vztahu k počtu a době zadržení milicí hodnotil krajský soud tuto část výpovědí jako zjevně nevěrohodnou. Za prokázané považoval naopak to, že stěžovatel s platným pasem a vízem přicestoval dne 21. 12. 2007 do České republiky a pak odcestoval nelegálně do Dánska, odkud byl dne 3. 6. 2008 vrácen v rámci dublinského řízení, dále že stěžovatel byl v zemi původu v červnu 2007 postřelen neznámými pachateli, milice jej v nemocnici chránila a trestný čin vyšetřovala. S ohledem na závěr o

nevěrohodnosti skutečností uváděných stěžovatelem o zadržení milicí a podpoře čečenských jednotek a s ohledem na skutečnost, že závěry stěžovatele o tom, že za jeho postřelením stojí kadyrovci, nejsou podloženy, nepovažoval krajský soud za nutné hodnotit jednání přívrženců A. K. Při posuzování souladu napadeného rozhodnutí s ust. § 12 zákona o azylu považoval krajský soud za zásadní, že stěžovatel uváděl zjevně nevěrohodné skutečnosti o okolnostech odchodu ze země původu a rozporné informace o okolnostech svého zadržení milicí. Skutečnost, že byl v zemi původu poškozen trestnou činností neznámých pachatelů není azylově relevantní, obzvláště za situace, kdy orgány země původu poskytly stěžovateli ochranu a činily kroky k objasnění trestné činnosti. Namítal-li stěžovatel rozpor napadeného rozhodnutí s ust. § 14a zákona o azylu, krajský soud uvedl, že v průběhu správního řízení neuvedl žádné skutečnosti, ze kterých by bylo možné dovodit, že mu v zemi původu hrozí uložení nebo vykonání trestu smrti. Pokud tvrdil, že mu v zemi původu hrozí mučení nebo nelidské či ponižující zacházení nebo trestání oficiálními čečenskými orgány a nebezpečí ohrožení života ozbrojenými skupinami kadyrovců, vycházel krajský soud ze závěrů o nevěrohodnosti skutečností uváděných stěžovatelem o pronásledování čečenskou milicí. Zdůraznil, že stěžovatel o svém pronásledování uváděl skutečnosti rozporné, zemi původu opustil s platným pasem a cestovním vízem zcela bez problémů. V době vycestování tedy nebyl terčem zájmu ruských bezpečnostních složek a v zemi původu proti němu nemohlo být vedeno policejní vyšetřování. Obavy z jednání čečenských orgánů a kadyrovců jsou nepodloženy. Tvzení, že je orgány země původu považován za teroristu, stěžovatel neprokázal. Předložený listinný důkaz – předvolání k výslechu ze dne 10. 2. 2008 – neobsahuje sdělení obvinění ani popis skutku, ukládá stěžovateli pouze povinnost dostavit se k výslechu jako podezřelý. Nelze z něj dovodit, že jej státní orgány země původu považují za teroristu. Z listiny ze dne 10. 7. 2008 vyplývá, že po stěžovateli se v zemi původu pátrá v souvislosti s blíže nespecifikovaným trestním stíháním. Ani z této listiny nelze dovodit a důvodně se obávat, že by stěžovateli v zemi původu hrozilo skutečné nebezpečí vážné újmy ve smyslu ust. § 14a odst. 2 zákona o azylu. Závěr ministerstva, že současné Čečensko je v situaci poválečné země, která prochází obdobím vzestupné revitalizace a normalizace, a že na současnou situaci v Čečensku již nelze nahlížet jako na oblast válečného konfliktu ve smyslu zákona o azylu, odpovídá podle krajského soudu obsahu aktuálních zpráv ze země původu. Dochází sice k násilnostem, ale tyto už nejsou takového rozsahu, aby bylo možné oblast označit za oblast vnitřního ozbrojeného konfliktu.

Proti tomuto rozsudku podal stěžovatel v zákonné lhůtě kasační stížnost z důvodů uvedených v ust. § 103 odst. 1 písm. b) a d) s. ř. s. Podle stěžovatele se krajský soud zcela ztotožnil z nepřesnými, nedostatečnými a zaujatými závěry ministerstva. Ministerstvo a krajský soud nevzaly v úvahu situaci v Čečensku v době, kdy byl stěžovatel pronásledován. Krajský soud i ministerstvo uznaly, že stěžovatel byl postřelen, nicméně bylo mu vytknuto, že nebyl schopen od střelce získat potvrzení, že se jednalo o milice R. K. Stěžovatel přitom jasně uvedl, že byl kadyrovci hledán pro materiální pomoc svým spolužákům, kteří se zapojili do ozbrojeného boje v Čečensku. Na stěžovatele tak bylo nepřipustně přeneseno absurdní důkazní břemeno, které nemohl unést a které mělo nést ministerstvo. Je také absurdní, aby po něm stříleli např. spolužáci, kterým pomáhal. Krajský soud zpochybnil dvojí zadržení stěžovatele milicí, přestože stěžovatel jasně vysvětlil, že rozlišil mezi prověřením a výslechem, u kterého byl bit. Krajský soud tento údajný rozpor vzal jako důkaz nevěrohodnosti stěžovatele, místo aby usiloval o vyjasnění

rozporu. V tomto spatřuje stěžovatel rovněž vadu řízení, která měla být nejpozději u soudního jednání zhojena. Krajský soud rovněž zpochybnil důvody zadržení a bití stěžovatele s tím, že stěžovatel neprokázal, že by byl považován za teroristu. Jedná se o nedokazatelný požadavek nespravedlivě kladený k tíži stěžovatele. Mlčením přešel krajský soud důkaz zprávou UNHCR ze dne 16. 3. 2009, kde se výslovně píše pod bodem 4, že vážné riziko újmy hrozí členům ilegálních ozbrojených skupin a jejich příbuzným. Stěžovatel přitom mnohokrát opakoval, že byl za takového člena považován. Krajský soud se měl s tímto důkazem vypořádat, pokud už nezpochybnil závěr ministerstva o tom, že stěžovatel bojovníkům skutečně pomáhal. Je naprostou raritou, že ministerstvo ani krajský soud nepotřebovaly pro své rozhodnutí ve věci ani jedinou informaci ze země původu, ani jediné zjištění o zločinech jednotek R. K. a ani jediné zjištění o pronásledování mladých mužů obviněných z terorismu. Pouze odkázaly na zprávy ze země původu, ale neuvedly z nich žádnou informaci podporující či nepodporující rozhodnutí ve věci azylu. Proto stěžovatel navrhl, aby Nejvyšší správní soud napadený rozsudek krajského soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Ministerstvo ve vyjádření ke kasační stížnosti uvedlo, že neshledává uplatněné stížní námitky za opodstatněné. Řízení před správním orgánem, a následně soudem, bylo vedeno v souladu se zákonem. Není pravdou, že by v řízení bylo na stěžovatele zcela přeneseno důkazní břemeno v otázce motivu útoku na jeho osobu (postřelení), jak je v kasační stížnosti namítáno. V řízení o udělení mezinárodní ochrany je důkazní břemeno sdíleno jak ministerstvem, tak také tím, kdo žádost podává. Břemeno tvrzení pak tíží jednoznačně žadatele, tzn. že žadatel je povinen k posouzení důvodnosti jeho žádosti poskytnout minimálně vlastní věrohodnou výpověď. Ministerstvo tak za situace, kdy není objektivně možné ve správním řízení provést důkazní prostředky ohledně žadatelových tvrzení, neboť žadatel žádným nedisponuje a ani ministerstvo nemá možnost takový důkazní prostředek obstarat, musí vycházet z tvrzení učiněných v řízení, pokud však jsou ve své podstatě konzistentní, nerozporná a pravděpodobná. Ministerstvo však v tomto konkrétním případě konstatovalo na základě stěžovatelových výpovědí posouzených v jejich celku, že se popisovaná událost stala, nicméně její spojitost s postupem tzv. kadyrovců či milic vůči osobě stěžovatele je pouze spekulativní. Nelze přejít vážné rozpory v jednotlivých výpovědích stěžovatele, které snižují věrohodnost určitých jeho tvrzení a tím ve svém důsledku věrohodnost jeho azylového příběhu jako celku, týkající se zejména průběhu a počtu jeho zadržení, okolnosti a doby provedení domovní prohlídky, resp. prohlídek, spolu s odebráním pasu a podkladů pro vydání víza, taktéž pak okolnosti získání českého víza, způsobu a doby vycestování ze země původu a přicestování do České republiky v prosinci roku 2007 s platným pasem i vízem. Je tedy důvodně otázkou, zda se události tvrzené stěžovatelem vůbec odehrály, příp. odehrály tak, jak je prezentoval. Vlastní věrohodná výpověď ohledně důvodů vedoucích k opuštění země původu a podání žádosti o mezinárodní ochranu je v dané věci stěžejní. Stěžovatel ovšem tomuto požadavku zjevně nedostál. Zpráva UNHCR ze dne 16. 3. 2009, kterou stěžovatel argumentuje, byla vydána až po napadeném rozhodnutí. Nicméně k námitce, že členům ilegálních ozbrojených skupin a jejich příbuzným hrozí vážné riziko újmy, ministerstvo uvedlo, že stěžovatel nebyl členem ilegální ozbrojené skupiny, jak v řízení uvedl, ani příbuzným člena takové skupiny. V případě, že by byl považován za člena ilegální ozbrojené skupiny, či byl dokonce osobou obviněnou z terorismu, nebylo by mu umožněno legální vycestování ze země původu. Proto podle ministerstva pravé motivy odchodu z vlasti leží

zjevně v jiné rovině, než se stěžovatel v řízení snažil předejít, čemuž kromě podaných rozporuplných tvrzení o důvodech žádosti nasvědčuje i skutečnost, že odejít ze země původu zamýšlel již před uváděnými událostmi. Ministerstvo si pro posouzení žádosti obstaralo dostupné informace z různých reprezentativních zdrojů a dalo stěžovateli možnost se k jejich obsahu vyjádřit. Tyto informace jsou citovány v odůvodnění rozhodnutí a jsou součástí spisového materiálu. Míra citování jednotlivých pasáží ze shromážděných pokladů je obecně dána konkrétními okolnostmi případu, zejména s ohledem na obsah a věrohodnost jednotlivých tvrzení žadatele. V případě stěžovatele byly shromážděné informační zdroje s ohledem na jeho výpovědi zcela dostačující. Z výše uvedených důvodů ministerstvo navrhuje, aby kasační stížnost byla pro nedůvodnost zamítnuta.

Nejvyšší správní soud se nejprve zabýval otázkou přijatelnosti kasační stížnosti ve smyslu ust. § 104a s. ř. s. Podle konstantní judikatury Nejvyššího správního soudu bude kasační stížnost ve věcech azylu přijata k projednání jen tehdy, jestliže rozhodování o ní umožní zároveň plnit obecnější sjednocující funkci v systému správního soudnictví. K tomu dochází v případě, že důvodem podání kasační stížnosti je „...natolik zásadní a intenzivní situace, v níž je – kromě ochrany veřejného subjektivního práva jednotlivce – pro Nejvyšší správní soud též nezbytné vyslovit právní názor k určitému typu případů či právních otázek. To prakticky znamená, že přesah vlastních zájmů stěžovatele je dán jen v případě rozpoznatelného dopadu řešené právní otázky nad rámec konkrétního případu. Primárním úkolem Nejvyššího správního soudu v tomto řízení je proto nejen ochrana individuálních veřejných subjektivních práv, nýbrž také výklad právního řádu a sjednocování rozhodovací činnosti soudů.“ (viz usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006 – 41, dostupné na www.nssoud.cz).

O přijatelnou kasační stížnost se může jednat v případech, týká-li se právních otázek které 1/ dosud nebyly vůbec či nebyly plně řešeny judikaturou Nejvyššího správního soudu; 2/ jsou dosavadní judikaturou řešeny rozdílně, přičemž rozdílnost v judikatuře může vyvstat na úrovni krajských soudů i Nejvyššího správního soudu; nebo 3/ v případě, že Nejvyšší správní soud shledá důvod pro tzv. judikatorní odklon, tzn. dospěje-li ve výjimečných a odůvodněných případech k závěru, že je na místě změnit výklad určité právní otázky řešené dosud správními soudy jednotně; a rovněž 4/ bylo-li v napadeném rozhodnutí krajského soudu shledáno zásadní pochybení, které mohlo mít dopad do hmotněprávního postavení stěžovatele. O takové pochybení se v konkrétním případě může jednat především tehdy, pokud krajský soud nerespektoval ustálenou soudní judikaturu a nelze navíc vyloučit, že k tomuto nerespektování nebude docházet i v budoucnu nebo krajský soud v jednotlivém případě hrubě pochybil při výkladu hmotného či procesního práva. V této souvislosti je však třeba zdůraznit, že Nejvyšší správní soud není v rámci této kategorie přijatelnosti povolán přezkoumávat jakékoliv pochybení krajského soudu, ale pouze tak výrazné intenzity, o němž se lze důvodně domnívat, že pokud by k němu nedošlo, věcné rozhodnutí krajského soudu by bylo odlišné. Nevýrazná pochybení, především procesního charakteru, proto zpravidla nebudou dosahovat takové intenzity, aby způsobila přijatelnost následné kasační stížnosti.

V daném případě dospěl Nejvyšší správní soud k závěru, že se jedná o poslední uvedený důvod přijatelnosti kasační stížnosti.

Nejvyšší správní soud přezkoumal na základě kasační stížnosti napadený rozsudek v souladu s ust. § 109 odst. 2 a 3 s. ř. s., vázán rozsahem a důvody, které uplatnil stěžovatel v podané kasační stížnosti, a přitom sám neshledal vady uvedené v odstavci 3, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti.

Z obsahu správního spisu vyplynulo, že důvody, pro které stěžovatel požádal o udělení mezinárodní ochrany, spočívaly podle jeho tvrzení v tom, že v zemi původu jej na začátku roku 2007 začali navštěvovat spolužáci ze střední školy, kteří bojovali v horách proti federálním jednotkám. Chtěli po stěžovateli, aby jim kupoval mobilní telefony, oblečení a jídlo. Postupně ho kontaktovali i příbuzní těchto spolužáků s tím, aby jim předal teplé oblečení, jídlo apod. V březnu 2007 byl zadržen milicí, byly kontrolovány jeho doklady a po ověření totožnosti byl propuštěn. V květnu 2007 byl opět zadržen milicí, byl převezen na stanici a obviněn ze spolupráce s čečenskými bojovníky. Bylo na něm požadováno pod výhružkou smrti, aby prozradil jejich totožnost. Stěžovatel jejich totožnost neprozradil a po několika hodinách výslechu, při kterém byl fyzicky napadán, byl propuštěn. Poté se již doma nezdržoval, pobýval různě po známých a příbuzných a přerušil i styky se svými bývalými spolužáky. Asi po měsíci byla u něj doma provedena domovní prohlídka, při které mu zabavili cestovní pas a pozvání od strýce do České republiky. Dne 27. 6. 2007 byl stěžovatel v obchodě s mobilními telefony postřelen neznámými maskovanými muži a jeho známý, který ho doprovázel, byl na místě mrtev. Stěžovatele poté odvezli do nemocnice, kde byl operován. V nemocnici jej navštívili vyšetřovatelé, kteří se jej ptali nejen na tuto událost, ale také mu říkali, že ví, že spolupracuje s čečenskými bojovníky a že si na něj posvítí. Stěžovatelův otec proto z obav o jeho bezpečnost uplatil milicionáře, který hlídal jeho pokoj, a asi po 5 dnech pobytu v nemocnici jej odvezl ke známým do Ingušska, kde pobýval několik měsíců. Poté mu otec zařídil cestu kamionem do Dánska. Odjel dne 7. 1. 2008 a do Dánska přijel dne 12. 1. 2008. V Dánsku požádal o azyl, ale po nějaké době mu bylo oznámeno, že vzhledem k tomu, že bylo vydáno české vízum na jeho jméno, bude převezen do České republiky. Podle tvrzení stěžovatele v České republice nikdy dříve nebyl, české vízum si před odjezdem ze země původu vyřídit nestačil, protože připravené doklady mu byly zabaveny při domovní prohlídce. Stěžovatel dále prohlásil, že písmo na žádosti o české vízum, jejíž kopii mělo ministerstvo k dispozici, není jeho a že tento formulář nikdy nevyplňoval.

V dané věci krajský soud, na rozdíl od ministerstva, dospěl k závěru, že stěžovatelovy výpovědi vykazují rozpory, a proto hodnotil jeho tvrzení o potížích s milicí a způsobu odchodu ze země původu jako zjevně nevěrohodné. Podle názoru Nejvyššího správního soudu jsou však stěžovatelova skutková tvrzení konzistentní a krajským soudem vytýkané rozpory v jeho výpovědích nejsou natolik zásadní, aby bez dalšího měly za následek jeho zjevnou nevěrohodnost. Jednalo se o uvedení počtu a doby zadržení milicí, kdy nejprve uváděl, že byl zadržen jednou v březnu 2007, při kterém byl fyzicky napadán a bylo mu vyhrožováno smrtí a později uvedl, že byl zadržen dvakrát. Tento rozpor stěžovatel vysvětlil tak, že v březnu 2007 se jednalo pouze o běžnou kontrolu dokladů v okolí jejich domu v B. a poté, co byla ověřena jeho totožnost, byl propuštěn, přičemž takových zadržení bylo mnoho a jde v Čečensku o běžnou věc. Podruhé pak byl zadržen v květnu 2007 a při tomto zadržení byl vyslýchán a bit. Za nevěrohodné dále krajský soud označil tvrzení stěžovatele, že si nevyřídil vízum do České republiky a že odcestoval ze

země původu přímo do Dánska a v České republice předtím nikdy nebyl, neboť je to v rozporu s listinnými důkazy, které mělo ministerstvo k dispozici. Tvrdil-li však stěžovatel, že žádost o udělení českého víza nikdy nepodal, protože mu byly při domovní prohlídce zabaveny příslušné doklady, a že písmo na tiskopisu není jeho, nelze podle názoru Nejvyššího správního soudu tato tvrzení nechat bez povšimnutí a bez dalšího dokazování, např. znaleckým posudkem z oboru grafologie, dovodit, že stěžovatel s platným pasem a vízem přicestoval do České republiky a teprve poté nelegálně odcestoval do Dánska. Rovněž z listinných důkazů (předvolání k výslechu ze dne 10. 2. 2008, žádost ministerstva vnitra RF Čechenské republiky a potvrzení o výsledku prověrky ze dne 10. 7. 2008), které stěžovatel předložil v průběhu řízení o žalobě, vyplývá, že byl v roce 2008 předmětem zájmu čečenských státních orgánů. Krajský soud tyto důkazy vyhodnotil tak, že z nich nelze dovodit, že by byl těmito orgány považován za teroristu a že z nich nelze ani dovodit a důvodně se obávat, že by stěžovateli v zemi původu hrozilo skutečné nebezpečí vážné újmy ve smyslu ust. § 14a odst. 2 zákona o azylu. Tento jeho závěr se však jeví do značné míry spekulativní. Krajský soud se totiž vůbec nezabýval původem těchto dokumentů, jak je stěžovatel získal, když v té době se již zdržoval na území České republiky, jejich pravostí a podrobněji ani jejich obsahem, např. zda lze z ustanovení zákonů v nich uvedených zjistit, že spáchání jakého trestného činu je stěžovatel podezřelý či obviněný apod. Krajský soud tedy, stejně jako ministerstvo, tak vycházel z nedostatečně zjištěného stavu věci. Jednou ze základních zásad správního řízení je přitom zásada materiální pravdy, jejímž účelem je, aby správní řízení posilovalo důvěru účastníků řízení ve správnost rozhodování. Podle této zásady lze po správních orgánech oprávněně požadovat, aby jejich rozhodnutí byla zákonná a aby vycházela ze spolehlivě zjištěného skutkového stavu věci. Zásada materiální pravdy je zakotvená v ust. § 3 zákona č. 500/2004 Sb., ve znění pozdějších předpisů (dále jen „správní řád“) a úzce souvisí i se zásadou vyhledávací (§ 51 odst. 2, 3 a § 52 správního řádu) a se zásadou volného hodnocení důkazů (§ 51 odst. 4 správního řádu). Je proto nezbytné, aby byl zjištěn skutkový stav tak, aby o něm nebyly důvodné pochybnosti, zejména s ohledem na výše uvedená tvrzení stěžovatele a předložené listinné důkazy. Teprve po takto doplněném dokazování bude možno posoudit důvodnost stěžovatelovy žádosti o udělení mezinárodní ochrany.

Z výše uvedených důvodů je kasační stížnost důvodná, a proto Nejvyšší správní soud napadený rozsudek krajského soudu podle ust. § 110 odst. 1 s. ř. s. zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení. Ve věci rozhodl v souladu s ust. § 109 odst. 1 s. ř. s., podle něhož rozhoduje Nejvyšší správní soud o kasační stížnosti zpravidla bez jednání, když neshledal důvody pro jeho nařízení.

V dalším řízení je krajský soud vázán právním názorem, který je vysloven v tomto rozsudku (§ 110 odst. 3 s. ř. s.).

O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti rozhodne krajský soud v novém rozhodnutí (§ 110 odst. 2 s. ř. s.).

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 17. prosince 2009

JUDr. Eliška Cihlářová
předsedkyně senátu